

Suomi Finland 100

Viimeiset 100-vuotta suksilla.

Suomen itsenäisyyden 100 vuotisjuhlan merkeissä olen koonnut FB-kavereille kuvakertomuksen maamme hiihtourheilun kehitymisestä alkuvuosikymmeniltä vuosituhannen vaihteeseen saakka. Aiheesta on kirjoitettu paljon, mutta kuvitus yksittäisissä teoksissa on ollut niukkaa tekijänoikeuskysymysten takia. Kuvista merkittävin osa on Suomen Kuvalehdestä. Lehden ensimmäinen näytenumero julkaistiin joulukuussa 1916, mutta lehti alkoi ilmestyä säännöllisesti vuonna 1917.

Kuvakertomuksessani kuvat ovat pääosassa, jos joku haluaa yksityiskohtaisempaa taustatietoa, niin seuraavat kirjat ainakin kannattaa lukea: *Uusi Hiihtokirja, Suomen hiihto, Pitkä latu, Alppihiihdon alkutaival, Alppihiihtäjät ja Valkoinen Sirkus sekä uutuuskirjat: Puusuksia Suomesta ja Hiihdon MM-kisat 1926-2017 Lahti*

Suomessa on pitkät perinteet tasamaa- ja murtomaasuksien sekä mäkihyppäysten tekemisessä.

Nykyisen Suomen alueella on hiihdetty ainakin 3000 – 4000 vuotta, joten sillä on pitkät perinteet. Hiihtotaito kuului erottamattomana osana metsänvaraiseen elämänmuotoon ja aikaisemmin ryöstelyyn ja sotimiseen. Perinteisen kulttuurin hiljattain kadotessa nykyaikaistuvasta Suomesta myös suksista tuli monin paikoin katoavaa kansanperinnettä. Suksien katoamisen suomalaisesta kulttuurista pysäytti 1800-luvun puolivälissä aloitettu hiihdon kehittäminen kansallisena urheilulajina. Laji on pysynyt suosittuna ja muuttunut paljon vuosikymmenten saatossa. Arviolta noin 70 %:a suomalaisista on harrastanut hiihtämistä.

Mäenlaskemiseen olennaisena osa liittyi hyppyri, eli halu lentää ☺

Suomen kieli on ainoa kieli, jossa hiihtämiseen on oma verbinsä "hiihtää" (lykkää lylyä eli pidempää vasemman jalan suksea ja lyhempi oikean jalan potkusuksi oli kalhu). Muissa kielissä käytetään "juosta suksilla (running with the skis) tai ajaa suksilla (to drive skis)". Ruotsinkielellä se on "åka skidor". Norjassa ski sanan synonyymejä ovat "saa ja suk", noin 4500 vuoden takaa. Englanninkielellä on vain yksi sana ski. Kreikkalainen historioitsija Prokopios 550 luvulla käytti tietävästi ensimmäisenä kirjoituksissa sanaa "scritthifinnoi", mikä on myöhemmin selitetty tarkoittaneen "Skiing Finns", eli pohjoisessa hiihtäviä suomalaisia (tai ainakin skandinaaveja). Tiedemies J.V. Valvasor kirjoitti hiihtämisestä Sloveniassa vuonna 1689. Sukset olivat 130-180 cm:ä pitkiä yksipuiset. Siteenä oli nahkalenkit, mitkä oli pujotettu suksen läpi olevasta reiästä.

Tietävästi pohjoisessa on hiihdetty noin 6000 vuotta sitten, eli 2000 tuhatta vuotta jääkauden jälkeen. Vanhin hiihtäjää kuvaava kalliomaalaus on löydetty Norjasta ja sen iäksi arvioidaan noin 4000 vuotta.

- Lyly oli noin 3-3,5 metriä pitkä ja painoi noin 3,5 kg:aa

- Kalhu oli noin 1-2 metriä pitkä ja pohja oli päällystetty ns. vastakarvaan hirven tai poron taljalla

Sauvana käytettiin yhtä pitkää sauvaa, jotta toisessa kädessä voitiin pitää esimerkiksi jousta metsästystä varten. Vasta 1850 luvulla alettiin käyttää kahta lyhyempää sauvaa, kun hiihtäminen oli muutakin kuin metsästämistä suksilla.

Suomessa 1920 luvulla Kelpo Vohlonen kehitti ensimmäiset kärkisiteet ja Jussi Mononen kehitti "rantilliset" hiihtokengät kärkisiteille - mono oli syntynyt.

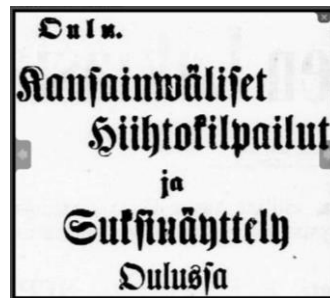
Lähde: Kansallismuseon kokoelmat: Lyly ja Kalhu

1900-luvulle tultaessa vapaa-ajan lisääntymisen seurauksena tasamaahiihdossa järjestettiin rahapalkinnoilla vauhditettuja hiihtokilpailuja. Hiihtokilpailuja pidettiin meren, jokien ja järvien jäällä. Välineenä olivat kapeat ja pitkät sukset sekä sauvat. Yksi kuuluisimmista kilpailuista on ollut Oulun Tervahiihto, mitä on hiihdetty yhtäjaksoisesti vuodesta 1889 lähtien.

Lähde: <http://tervahiihto.fi/historia/>

Vanhalla tapahtumalla on monia tarinoita, joista yksi on tässä. Alla olevassa kuvassa on v.1891 voittajana 44-vuotias Aappo Luomajoki Haapavedeltä. Tarina kertoo, että kun Aappo oli ollut ilmoittautumassa ensimmäisiin Oulu-hiihtoihin, niin toimitsija oli kysynyt, että

"Meinaako vanha mies jaksaa hiihtää koko matkan?". Aappo oli paiskannut lakkinsa maahan, ja tokaissut että "Lakki on vanha, mies ei!"

Ennen itsenäistymistä oltiin siirrytty takaisin metsiin ja murtomaahiihtoon sekä hyppymäkiin. Murtomaahiihdon myötä yksipuiset sukset lyhenivät ja vankistuivat. Suksien ja hiihtovälineiden valmistuksesta oli muodostunut maakuntiin merkittävää käsityöteollisuutta.

Kirjassa Puusuksia Suomesta on kerrottu yksityiskohtaisesti aiheesta.

Ensimmäisissä kansainvälisissä kilpailuissa hiihtäjillämme ei ollut oikeanlaisia murtomaasuksia vaihteleviin maastoihin.

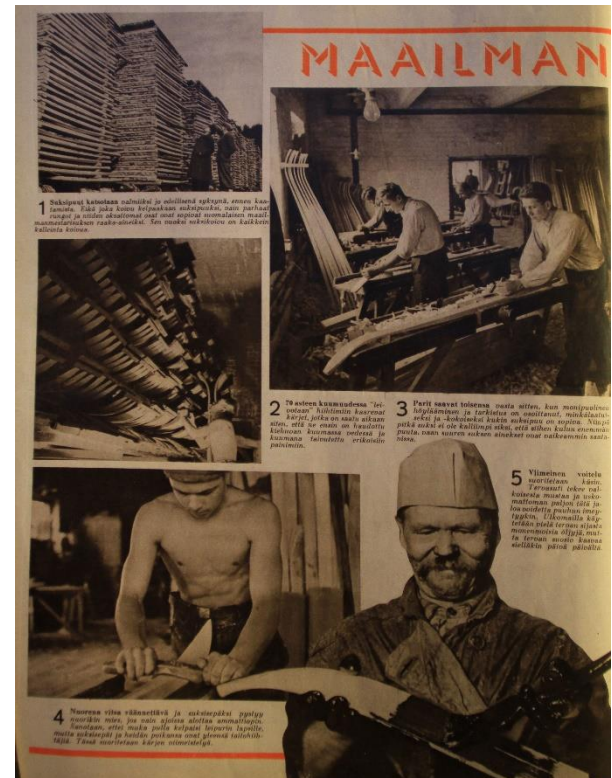
Vuoden 1924 talviolympialaiset alppirinteillä oli hiihtäjillemme koettelemus.

Pohjoismaat vastustivat talviolympialaisten järjestämistä ja Chamonix'iin kisoja kutsuttiin "talviurheiluviikoksi", mutta jälkikäteen vuonna 1925 Kansainvälinen Olympiakomitea myönsi niille olympialaisten talvikisojen arvon. Pohjoismailla oli halu pitää kansainvälisiä kilpailuja mm. Holmenkollenilla, Falunissa ja Lahdessa.

Ensimmäisenä maastohiihtomatkana Chamonix'ssa kilpailtu 50 kilometriä oli ensimmäinen kerta, kun pohjoismaalaiset hiihtäjät kohtasivat "puolueettomalla" maaperällä jylhillä alppirinteillä. Erittäin vaikeissa olosuhteissa käydyn kisan alkupuolella Collin rikkoi toisen suksensa ja joutui keskeyttämään. Neljästä suomalaisesta ainoana maaliin asti jatkoi Raivio, joka oli lopputuloksissa seitsemäs jäaden parisenkymmentä minuuttia mitalisijoista. Kolme päivää 50 km kisan jälkeen hiihdettiin 18 kilometrin "pikamatka". Raivio sijoittui jälleen seitsemänneksi. Ritola oli 11:s ja Collin 16:s. Tapani Niku oli murtanut 50 kilometrin kisassa kaksi kylkiluuta kaatuessaan ja pudotessaan ladulta rotkoon, mutta rikkoi tästä huolimatta vahvan norjalaisrintaman sijoittuen pronssille ja ottaen Suomen olympiahistorian ensimmäisen maastohiihtomitalin. Luistelussa Clas Thunberg ja Julius Skutnabb hoitivat voitot kotiin. Vuoden 1928 talviolympialaisissa St. Morizissa menestystä ei tullut hiihtolajeissa.

Rakkaat "vihollisemme" ruotsalaiset olivat jo vuonna 1928 Alpeilla harjoittelemassa itävaltalaisien alppihiihto-opissa. Norjalaiset olivat aloittivat hiihtämisen ja laskemisen yhdistelmän sekä välinekehittelyn (telemark) jo 1800-luvun lopulla, Sondre Norheimin toimesta. Norheimin ansiosta nykyaikana sana "slalom" (norjalainen. slalâm, sla = rinne, tasainen pinta, lâm = mäkeä alas tuleva latu) on yleismaailmallinen nimitys pujottelulle.

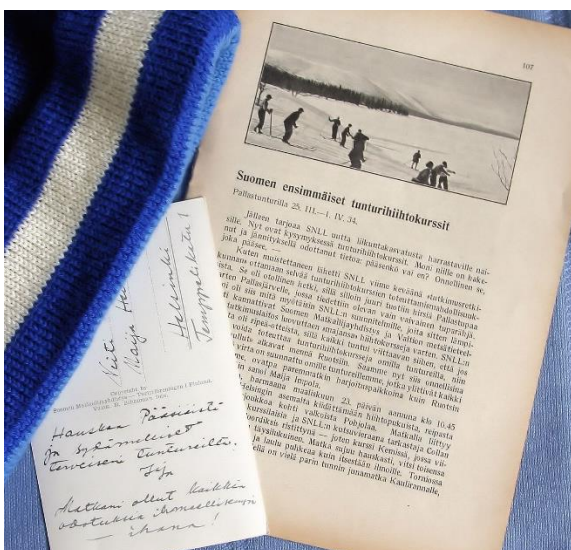

Miesten 50 kilometrin hiihto käytiin Lake Placidin talviolympialaisissa 1932. Matka oli mukana olympialaisten ohjelmassa kolmannen kerran, eli 50 kilometrillä oli kisattu talviolympialaisten alusta alkaen. Kilpailun voiton vei Suomen Veli Saarinen, joka oli ottanut pronssia kolme päivää aiemmin käydyltä 18 kilometrin matkalta. [Saarisen kultamitali oli Suomelle ensimmäinen maastohiihdon olympiavoitto.](#) Suomen kaksoisvoiton täydensi hopalle hiihtänyt Väinö Liikkanen, joka jäi maanmiehestään 20 sekuntia. Pronssimitalin sai norjalainen Arne Rustadstuen, joka hävisi voittajalle jo lähes neljä minuuttia.

Taulu hankittu kirpputorilta. En tiedä ihailevatko tähteä, ihmettelevät kun piipusta ei nouse savu tai mielivät mäenlaskuun ☺

1930 luvulla alettiin haikailla tunturihiihtoa ja mäenlaskua haastavimmilla rinteillä. Vuosisadan alussa Akseli Gallen-Kallela oli jo ollut taiteilijaystävänsä Mathias Zdaskyn alppihiihtopissa Itävallassa. Kaarina Karin (SNLL) johdolla tunturihiihdon oppia lähtivät hakemaan naiset Pallastunturilta, vuonna 1934. Päivä aloitettiin aina tasamaalla hiihtovoimistelulla ja tietysti sukset jalassa.

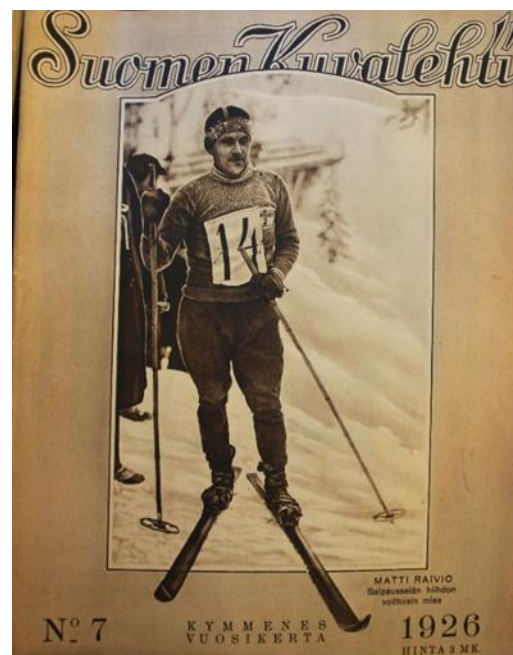
Lähde: Suomen Naisten Liikuntakasvatusliitto

Vaikka hiihdonopetus muotoutui virallisesti 1950-luvun lopulla ja järjestäytyi 1960-luvulla, niin ympäri maata järjestettiin ainakin 1930-luvulta lähtien hiihto- ja mäenlaskukursseja. Kurssin suorittaneet saivat hiihtomerkin muistoksi.

Salpausselän kilpailut

Salpausselän kisat ovat olleet merkittävien hiihto- ja mäenlaskutapahtuma vuodesta 1923, mikä sai alkunsa Tahko Pihkalan kirjoituksesta Holmenkollenin kaltaisten kisojen järjestämisestä maassamme. Päämatkana hiihdetyn 50 kilometrin kilvan voitti Tapani Niku ja mäkihyppykilpailun voittaja oli Sulo Jääskeläinen. Vuonna 1926 Lahdessa kilpailivat ensimmäiset ulkomaiset urheilijat. Vuodesta 1939 lähtien Salpausselällä kilpailtiin myös pujottelussa. Ensimmäisen kisan voitti Erkki Penttilä, toinen oli Vilho Hyyppä ja kolmas Heimo Ebb. Sota keskeytti kilpailemisen Salpausselällä ja vuonna 1945 kilpailtiin seuraavan kerran.

Naislaskijoidemme ensimmäinen Suomen mestari vuonna 1943 oli Carita Weber. Häntä kutsutaan myös laskettelijoiden esiäidiksi. Hänen manttelin perijänsä oli Maija Savolainen, mestari vuosina 1946-50. Seuraavat mestarit olivat: Eini Oksanen, Birgit Skogström, Marketta Björkbom ja Marita Lehto vuonna 1969. Lista jatkuu: Saila Miettinen, Riitta Ollikka, Nina Ehrnrooth, Petra Olamo, Riitta Pitkänen, Pia Käyhkö, Henna Raita, Tanja Poutiainen...

Listoilta aina joku unohtuu, mutta Hiihdon monitoimimies Tauno Juurtola pitää ehdottomasti mainita.

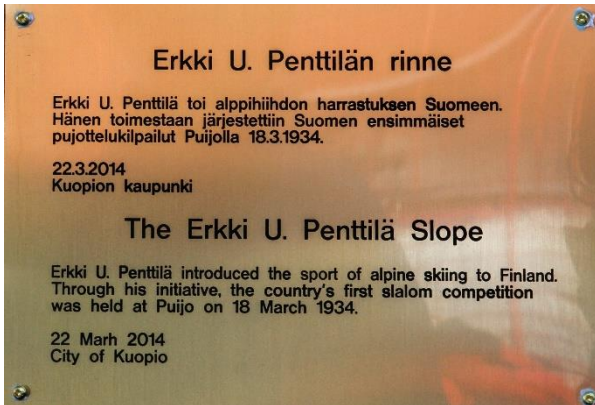
Kitzbühel vuonna 1951 alppimaajoukkue ensimmäisellä leirillä, etupenkillä Usko Sinisalo ja Tauno Juurtola, keskipekillä Stig Reims ja Osmo Kalpala, takapekillä Pentti Alonen ja Eino Kalpala.

Salpausselälläkin menestynyt hiihtäjä Erkki U. Penttilä oli lähtenyt Kanadaan ja palatessaan hän toi slalom-hiihdon, mitä myös mutkamäeksi ja luikerteluksi kutsuttiin. Kylpylä Bad Grangullan hallitus nimitti toimitusjohtajaksi tunnetun urheilumiehen Arno Hohenthalin, joka oli perustanut vuonna 1910 Urheilutarpeita Oy:n yhdessä Karl Stockmannin kanssa. Yritys valmisti suksia ja yleisurheiluvälineitä, joiden tunnuksena oli hiihtävä karhu.

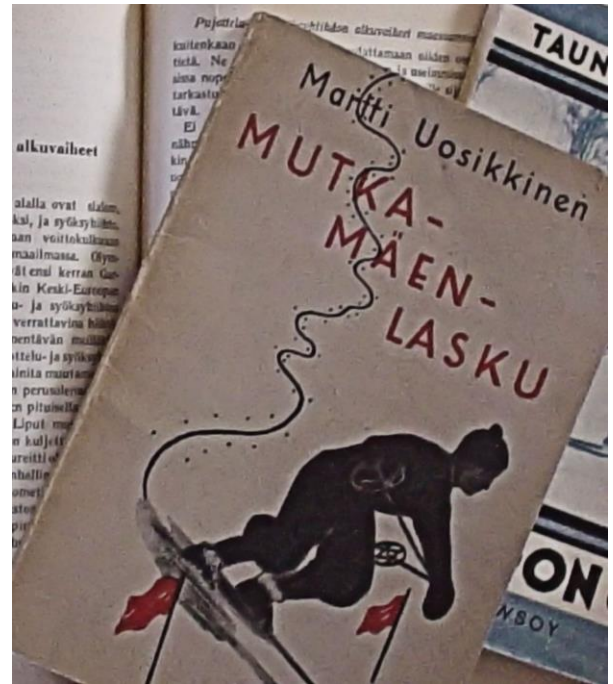
Penttilä sai tehtäväkseen 1933 raivata Kauniaisien ensimmäisen laskettelurinteen, mikä avattiin tammikuussa 1934.

<http://www.skisport.fi/alppilegendat/historiaa/bad-grangkulla/>

Vuosikymmeniä aikaisemmin Alppimaissa erityisesti rautatieyhtiöiden toimesta vuoriston olevia kesäisiä kylpylähotelleja alettiin muuttaa myös varakkaiden talvilomailu- ja -liikuntapaikoiksi.

Luistelijat, murtomaahiihtäjät ja mäkihyppääjät ovat olleet talvilajien kansallissankareitamme. Olympiavoimistelijasta Martti Uosikkisesta olisi voinut tulla vuoden 1936 talviolympialaisissa menestyjä, mutta voimisteluliitto ei päästänyt häntä kilpailemaan vaarallisena pidettyyn alppiyhdistettyyn. Alppimaiden ammattimaisia hiihdonopettajia ei päästetty kilpailemaan, joten kovimmat kilpakumppanit olivat poissa. Uosikkinen kirjoitti 1936 Mutkamäenlasku kirjasen, mikä on maamme ensimmäinen lasketteluopas.

Kansainvälisessä hiihtoliitossa pohjoismaiden pitkään jatkuneesta vastustuksesta johtuen alppihiihto, mitä brittiläiseksi hiihdoksikin kutsuttiin, hyväksyttiin talviolympialaisiin vasta vuonna 1936 (Garmisch-Partenkirchen). Uosikkinen kaatui jatkosodan lopulla Kollaen taisteluissa, 30-vuotiaana.

*) Esilaskijana alpiyhdistetyn pujottelussa toiminut Itävallan Toni Seelos laski 5 sekuntia nopeammin, kuin kilpailun voittaja Franz Pfnyr. Seelos toimi naisten alpiyhdistetyn voittajan Christl Crazin (Saksa) valmentajana. Alpiyhdistetyssä lasketaan pujottelun ja syöksylaskun yhteisaika.

Olympics altogether. He met his match in Sir Arnold Lunn and in International Skiing Federation (FIS) president Marc Hodler, who became FIS President at the same time as Brundage took over the IOC. Across

*As an example of the caliber of competitor missing from the 1936 Olympic ski races, SKI Magazine's March 1951 issue reported, in a profile of Austrian coach Toni Seelos, that he had foretold the slalom five seconds faster than Franz Pfner, the gold medalist.

Vuoden 1936 talviolympialaisissa kultaa viestihiihdosta. Miesten 4 x 10 km:n hiihdon viestijoukkue; Sulo Nurmela, Klaus Karppinen, Matti Lähde ja Kalle Jalkanen. Lisäksi 18 kilometrin hiihdossa Pekka Niemi otti pronssia.

Alppimaissa kilpaileminen alppihiihdossa alkoi 1900-luvun alussa mm. Mathias Zdarskyn, Hannes Schneiderin ja brittikumppanien kanssa. Lajeina oli syöksylasku ja pujottelun (= alppiyhdistetty). Nykymuotoiset säännöt kehitti brittiläinen Arnold Lunn. Aikaisemmin pujottelulasku arvosteltiin tyylin eikä lasketun ajan perusteella ja syöksylaskukilpailut olivat

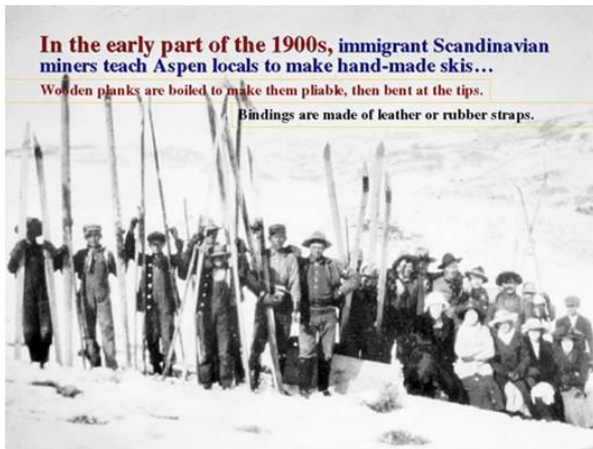
yhteislähtöisiä, jolloin reitti alas oli valittamissa vapaammin.

1930-luvun huimapäitä: Välineiden kehittymättömyydestä johtuen laskettiin melkoisen suoraan. Vauhtia hiljennettiin kuvan jarrupurjeella, laittamalla sauva tai vauvat haarojen väliin jarruttamaan, hyppykäännöksillä tai ihan vaan kaatumalla, mistä otetiin uusi suunta vuorelta alas. Välinekehityksen myötä myös laskuteknikka muuttui, jolloin käännöstekniikalla hallittiin laskunopeutta ja laskulinjaa.

Suomesta lähteneet siirtolaiset, amerikkalaiset ja ranskalaiset hiihtäjät lähettävät tukea talvisotaa käyville suomalaisille.

Osa ”kultaa vuolemaan” lähteneet metsätyö- ja kaivosmiehistä ryhtyivät hankkimaan lisäansioita harrastamalla yhteislähtöistä syöksylaskua. Myöhemmin vaurastuneet henkilöt tukivat sukulaisiaan ja synnyinmaataan, sen vaikeina aikoina.

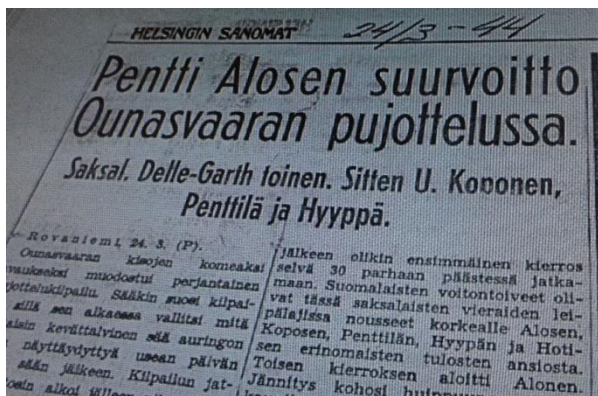

Lähde: L'école de ski des Gets 1937: Hyvässä kunnossa olevia laskettelusuksia lähdössä Suomeen.

Sota-aikana suomalaiset kilpailivat alppijääkärien kanssa Ounasvaaralla. Saksalaiset ja itävaltalaiset alppijääkärit osallistuivat aloitteellisesti Ounasvaaran laskettelurinteen raivaamiseen, jotta pääsivät harjoittelemaan. Moni rovaniemeläinen nuorukainen innostui lajista nähdessään sotilaiden harjoittelua ja kilpailamista.

SA-kuva

SA-kuva

Ennen itsenäistymistä Venäjän armeija oli merkittävä tilaaja suomalaisille suksitehtaille, mikä osaltaan kehitti suksiseppien ammattitaitoa. Suksien lisäksi he tilasivat sauvoja, saappaita ja lumikenkiä.

Hiihtämisellä oli sodassa merkittävä rooli talvella liikuttaessa ja erityisesti kaukopartiotoiminnassa

se tarjosi jopa "kilpailuetua" viholliseen verrattuna.

Sota-aikana Suomen armeija tarvitsi siteillä varustettuja suksia ja sauvoja enemmän, kuin kyettiin uusia suksitehtaissa valmistaa. Tästä seurasi, että Suojeluskuntapiirit tekivät korvausta vastaan "pakko-ostoja" puolustusvoimille. Osa puolustusvoimien käytössä olleista suksista meni saksalaisille.

Toisin oli Venäjällä, missä joukko-osastot saivat kuorma-autolasteittain suksia, missä ei ollut siteitä eikä sauvoja. Ukrainasta tuoduille sotilaille opetettiin hiihtämistä tasaisella pellolla, missä oli kuura massa. Rintamaolosuhteissa samaiset miehet joutuivat tositoimissa hiihtämään metsässä syvässä umpihangessa.

Toisin oli Saksassa, missä ihmisten piti luovuttaa sukset armeijalle. Hyvin tervatut sukset poltettiin sytykkeenä sotilaita rintamille kuljettavissa junanvaunuissa. Varsinainen suksihuolto toimi ainoastaan alppijääkäreille, jotka tarvitsivat suksia rintamaolosuhteissa. Törmäsin tietoon ihmetellessäni saksassa valmistettujen 1930 – 1940-luvun suksien huikaa hintaa antiikkiverkkokaupoissa. Sodan jälkeen säilyneiden suksien vähäinen määrä oli nostanut hinnat ☺. Muiden maiden armeijoiden ylijäämävarastot pursusivat hiihtovälineitä, mikä osaltaan edisti lasketteluharrastuksen leviämistä.

1890-1955: Hiihdonopetuksen ja Arlberg-Kandahar-kilpailujen (Schneider/Lunn) organisoinnin pioneeri. AK-kilpailuissa kisasi taitavimmat laskijat ennen vuotta 1967

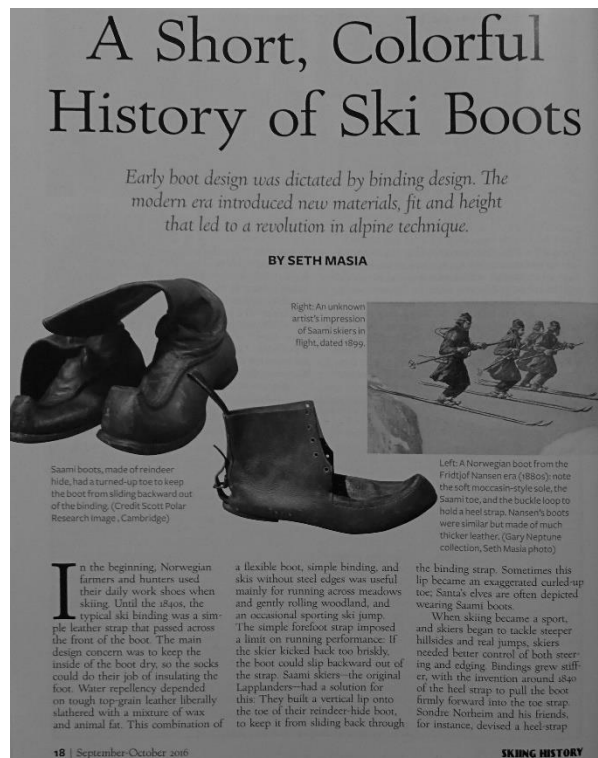
käynnistynyttä ”valkoista sirkusta” – Alppihiihdon World Cupia.

St. Moritzin vuoden 1948 talviolympialaisissa ”alppihiihtäjä” Pentti Alosella oli niin vaatimattomat välineet, että kilpailujen jälkeen Sveitsiläinen suksivalmistaja Attenhofer lahjoitti hänelle sukset. Alppiyhdistetyssä hän oli 28, vaikka ei ollut aikaisemmin laskenut alppirinteitä. Seuraavana vuonna Aspenin MM-kisoissa Amerikan suomalainen lahjoitti hänelle kunnolliset laskettelumonot. Alonen sijoittui vuoden 1952 Oslon talviolympialaisten pujottelussa sijalle 14.

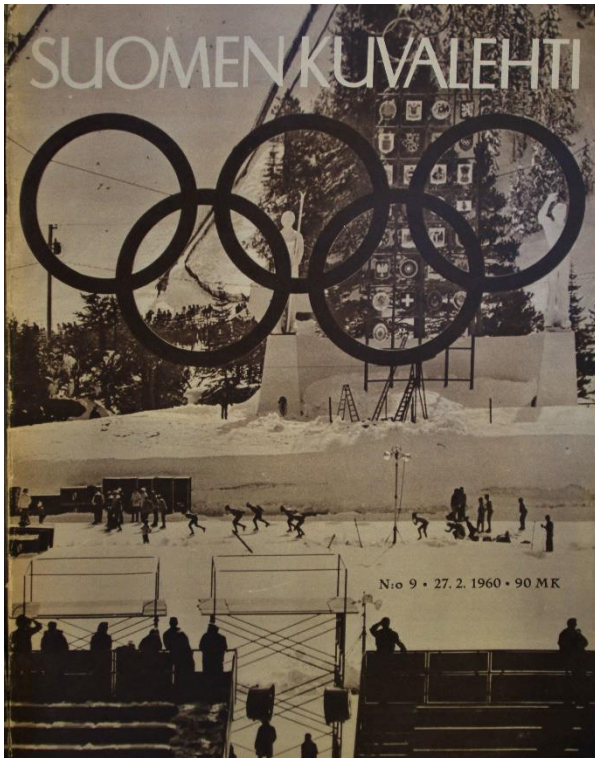

Hiihdon kansainvälistymisen myötä myös hiihtomuoti alkoi kehittyä maassamme.

Tässä yhteydessä en käsittele sotateollisuuden ratkaisujen merkittävää vaikutusta välinekehitykseen ja sen myötä laskutekniikkaan sekä alppihiihdon leviämiseen kaikille mantereille (toinen kuvatarina). Suomessa vasta 60-luvulla tuontirajoitusten vapautumisen myötä alkoi kunnollisten välineiden maahantuonti. Samaan aikaan maailmalla alppihiihtovälinevalmistuksesta alkoi muodostua merkittävää ja kannattavaa liiketoimintaa. Sodasta jääneet ylijäämävarusteet alkoivat olla loppuun käytettyjä ja vanhentuneita. Alppiturismi alkoi kasvaa nopeasti, parantuneiden yhteyksien, matkajärjestelyjen, hissien, rinnekunnostuskaluston ja majoituskapasiteetin monipuolistumisen myötä.

Squaw Valleyn vuoden 1960 talviolympialaisten urheilijavalinnoissa tapahtui varsinainen munaus, kun Kalevi Häkkistä, Raimo Mannista ja Ulf Ekstamia ei älytty valita kisoihin, vaikka he olivat elämänsä kunnossa. Häkkinen sai myöhemmin näyttää kykynsä kansainvälisesti menestyneenä ja arvostettuna nopeuslaskijana sekä kyseisen lajijärjestön puheenjohtajana.

Vuonna 1968 Häkkinen voittaa Cerviniassa, Italiassa Kilometro Lancia-ton maailmanmestaruuden. Voitto oli petattu italian ylpeydelle Bruno Albertille, joka ei ikinä saavuttanut mestaruutta.

Lähde: Täyttä Häkää -kirja

Manninen ja Ekstam olivat lahjakkaita ja päämäärätietoisia, mutta ilman valmennustukea, suksihuoltoa ja taloudellista apua, joutuivat kahdestaan raivaamaan tuloksensa. Kaverit olivat oma-aloitteisia ja hakeutuivat Itävallan ja

Ruotsin joukkueiden leireille hakemaan valmennusoppia.

1960 – 70-luvun alppihiihtäjien kritiikki Olympiakomitealle ja Hiihtoliitolle oli perusteltua, koska ei voi menestyä, jos ei edes anneta yrittää. 1950 – 60-luvulla naishiihtäjät ja mäkihyppääjät olivat kamppailleet oikeuksistaan valmentautua ja kilpailla kunnan välineillä. Päätävissä elimissä ei oltu nähty tai haluttu nähdä, tulevaa kehitystä (murtomaahiihdon lisäksi on kansainvälisesti muitakin hiihtolajeja).

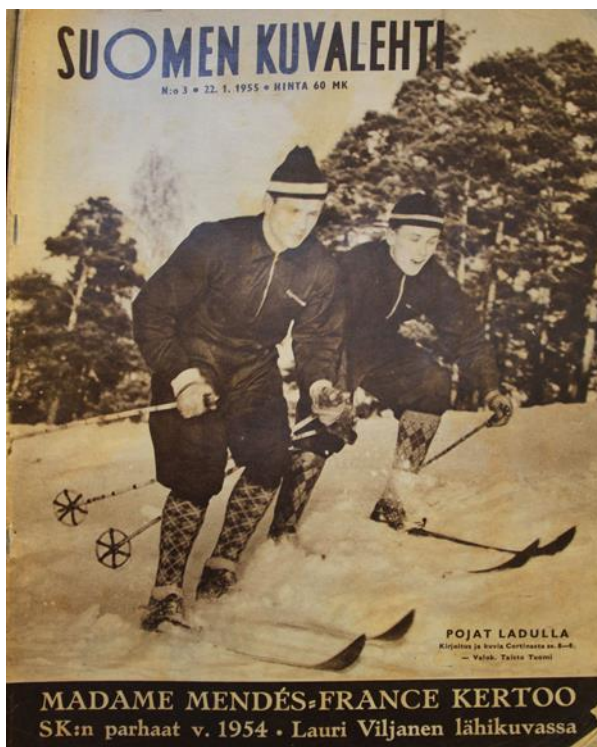
Kansainvälisesti menestyneitä alppihiihtäjiä ovat mm: Tanja Poutiainen, Kalle Palander, Sami Uotila, Henna Raita, Janne Leskinen, Riitta Pitkänen, Raimo Manninen, Ulf Ekstam, Riitta Ollikka, Jouni Kaitala, Pertti Ruuskanen, Seppo Leppiniemi, Sami Tikkanen, Jari Keskipoikela, Juha Järvi, Mika Marila... Freestyle mm: Martti Kellokumpu, Roger Talerio, Janne Lahtela, Sami Mustonen, Lauri Lassila, Mikko Ronkainen...

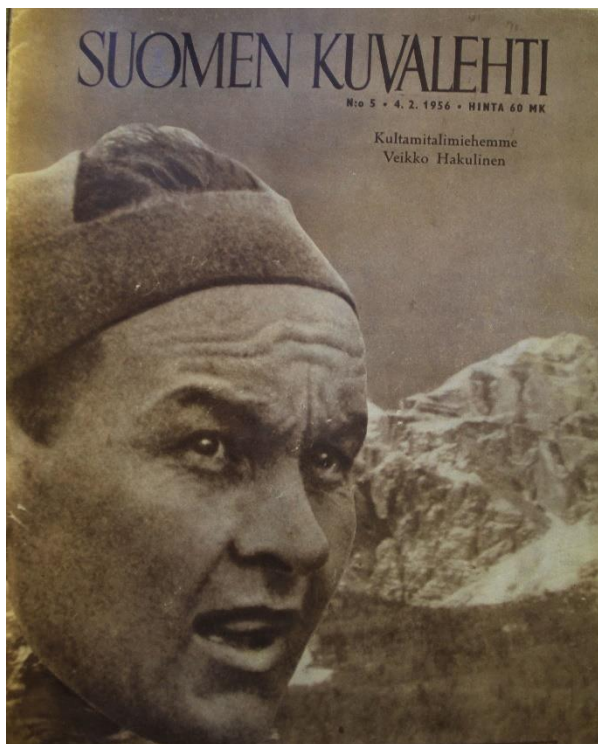
Alppihiihdon Suomen mestarit:

https://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_alppihiihdon_Suomen_mestareista

Alppilegendoistamme löytyy tietoa linkistä:

<http://www.skisport.fi/alppilegendat/kunniagalleria/>

Hiihtolajien olympiavoittajat:

Alatalo, Toimi: 1960 Hiihto, 4 x 10 km,
Hakulinen, Veikko: 1952 Hiihto, 50 km, 1956 Hiihto, 30 km, 1960 Hiihto, 4 x 10 km, **Hasu, Heikki:** 1948 Yhdistetty hiihto, 1952 Hiihto, 4 x 10 km, **Hietamies, Mirja:** 1956 Hiihto, 3 x 5 km, **Huhtala, Väinö:** 1960 Hiihto, 4 x 10 km,

Hyvärinen, Antti: 1956 Mäkihyppy, **Hämäläinen, Kalevi:** 1960 Hiihto, 50 km, **Hämäläinen, Marja-Liisa:** 1984 Hiihto, 5 km, 1984 Hiihto, 10 km, 1984 Hiihto 20 km, **Jalkanen, Kalle:** 1936 Hiihto, 4 x 10 km, **Jauhojärvi, Sami:** 2014 Hiihto, parisprintti, **Kankkonen, Veikko:** 1964 Mäkihyppy, normaalimäki, **Karppinen, Klaes:** 1936 Hiihto, 4 x 10 km, **Koivisto, Arto:** 1976 Hiihto, 4 x 10 km, **Korhonen, Urpo:** 1952 Hiihto, 4 x 10 km, **Laakkonen, Risto:** 1992 Mäkihyppy, joukkuemäki, **Lahtela, Janne:** 2002 Freestylehiihto, kumparelasku, **Laitinen, Mika:** 1992 Mäkihyppy, joukkuemäki, **Lajunen, Samppa:** 2002 Yhdistetty hiihto, normaalikilpailu, 2002 Yhdistetty hiihto, sprintti, 2002 Yhdistetty hiihto, joukkuekilpailu, **Lonkila, Paavo:** 1952 Hiihto, 4 x 10 km, **Lukkarinen, Marjut:** 1992 Hiihto, 5 km P, **Lähde, Matti:** 1936 Hiihto 4 x 10 km, **Manninen, Hannu:** 2002 Yhdistetty hiihto, joukkuekilpailu, **Mantila, Jari:** 2002 Yhdistetty hiihto, joukkuekilpailu, **Matikainen, Marjo:** 1988 Hiihto, 5 km P, **Mieto, Juha:** 1976 Hiihto, 4 x 10 km, **Myllylä, Mika:** 1998 Hiihto, 30 km P, **Mäkelä, Tapio:** 1952 Hiihto, 4 x 10 km, **Mäntyranta, Eero:** 1960 Hiihto, 4 x 10 km, 1964 Hiihto, 15 km, 1964 Hiihto, 30 km, **Nieminen, Toni:** 1992 Mäkihyppy, suurmäki, 1992 Mäkihyppy, joukkuemäki, **Nikkola, Ari-Pekka:** 1988 Mäkihyppy, joukkuemäki, 1992 Mäkihyppy, joukkuemäki, **Niskanen, Iivo:** 2014 Hiihto, parisprintti, **Nurmela, Sulo:** 1936 Hiihto, 4 x 10 km, **Nykänen, Matti:** 1984 Mäkihyppy, suurmäki, 1988 Mäkihyppy, normaalimäki, 1988 Mäkihyppy, suurmäki, 1988 Mäkihyppy, joukkuemäki, **Pitkänen, Matti:** 1976 Hiihto, 4 x 10 km, **Polkunen, Sirkka:** 1956 Hiihto, 3 x 5 km, **Puikkonen, Jari:** 1988 Mäkihyppy, joukkuemäki, **Rantanen, Siiri:** 1956 Hiihto, 3 x 5 km, **Saarinén, Veli:** 1932 Hiihto, 50 km, **Soininen, Jani:** 1998 Mäkihyppy, normaalimäki, **Takalo, Helena:** 1976 Hiihto, 5 km, **Tallus, Jaakko:** 2002 Yhdistetty hiihto, joukkuekilpailu, **Teurajärvi, Pertti:** 1976 Hiihto, 4 x 10 km, **Törmänen, Jouko:** 1980 Mäkihyppy, suurmäki, **Wideman, Lydia:** 1952 Hiihto, 10 km, **Ylipulli, Tuomo:** 1988 Mäkihyppy, joukkuemäki. Lähde:

<http://www.sport.fi/olympialaiset/olympiakisat/olympiahistoria/suomalaiset-olympiavoittajat>

Veikko Hakulinen hiihti kultaa 50 kilometrillä

1952: Lydia Widemanille kultaa 10 kilometriltä ja naisten viestijoukkueelle hopeaa.

1956: Nyt tuli viestissä kultaa Sirkka Polkunen, Mirja Hietamies ja Siiri Rantanen ja hyvää mainosta Järvisen suksille ☺

1964: Veikko Kankkonen

Maailmanmestarit hiihdon henkilökohtaisilla matkoilla:

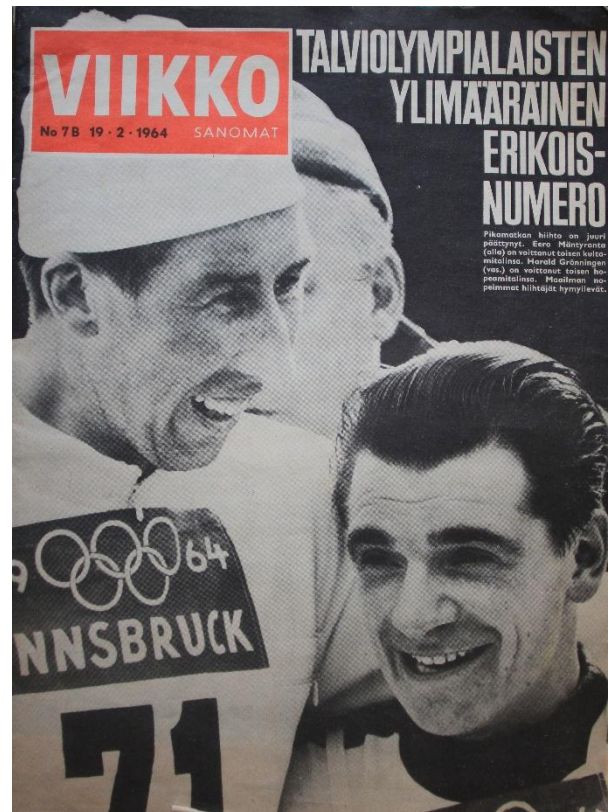
1926 Lahti: Matti Raivio, 18 km ja 50 km, **1929 Zakopane:** Veli Saarinen, 18 km, Anselm Knuutila, 50 km **1933 Innsbruck,** Veli Saarinen 50 km, **1934 Sollefteå:** Sulo Nurmela 50 km, **1935 Vysoke Tatry:** Klaes Karppinen, 18 km, **1937 Chamonix:** Pekka Niemi, 50 km, **1938 Lahti:** Pauli Pitkänen, 18 km, Kalle Jalkanen, 50 km, **1939 Zakopane:** Jussi Kurikkala, 18 km, **1954 Falun,** Veikko Hakulinen, 15 km, **1958 Lahti:** Veikko Hakulinen, 15 km, Kalevi Hämäläinen, 30 km, **1962 Zakopane:** Eero Mäntyranta, 30 km, **1966 Oslo:** Eero Mäntyranta 30 km, **1970 Vysoke Tatra:** Kalevi Oikarinen, 50 km, **1978 Lahti:** Helena Takalo, 5 km, **1985 Seefeld:** Kari Härkönen, 15 km, **1987 Oberstdorf:** Marjo Matikainen, 5 km, **1989 Lahti:** Marja-Liisa Kirvesniemi, 10 km, Marjo Matikainen, 15 km, Harri Kirvesniemi, 15 km, **1997 Trondheim:** Mika Myllylä, 30 km, **1999 Ramsau:** Mika Myllylä, 10 km, Mika Myllylä, 30 km, Mika Myllylä, 50 km, **2001 Lahti:** Virpi Kuitunen, takaa-ajo, Pirjo Manninen, sprintti, **2007 Sapporo:** Virpi Kuitunen, 30 km, **2009 Liberec:** Aino-Kaisa Saarinen, 10 km, **2011 Oslo:** Matti Heikkinen, 15 km.

Lähde:

<http://www.mtv.fi/sport/hiihtolajit/uutiset/artikkeli/hiihdon-suomalaiset-maailmanmestarit-kautta-aikain/3703942>

1964: Eero Mäntyranta "Mister Seefeld"

Suomi ja valtion rautatiet aloittivat

Murtomaahiihdon lisäksi tunturihiihto ja laskettelu kasvattavat suosiotaan.

”Jokaisen opettajan pitäisi käydä hiihtokursseilla eikä se aikaansa seuraavalle äidillekään olisi liikaa, sillä vaikka urheilukirjoissa onkin tarkat selonteot hiihtotekniikasta, helpoimmista vaikeampiin harjoitusmuotoihin asti, sekä myös lapsille sopivia ’huvittelu-muotoja’, niin vasta oma harjoittelu ja ’temppujen’ taito antaa oikean innostuksen ja mehevyyden ohjaukseen.”

Anna Lehtonen
Oma Koti -lehdessä
1934

Naiset pitävät telemarkinkäännöksestä, sillä se on plastillinen.

[illegible]

Pioneerit olivat harrastaneet tunturihiihtoa Lapissa jo 1930-luvulta lähtien, mutta 50-luvulla alettiin mökki- ja kotimajoituksen lisäksi rakentaa retkeilymajoja ja hotelleja ympäri Lappia, mm Suomen Matkailuliiton toimesta.

Hotelli Pallas

Automatkailun mukana 1930-luvulla tuli muotiin erähenkinen retkeily ja telttailu. Luonnossa liikkumisesta ja ruumiinkulttuurista tuli osa kaikkien kansanluokkien elämää. Eksoottinen Lappi ja sen koskematon luonto sopivat hyvin ajan henkeen.

Retkeilyharrastusta edisti ratkaisevasti varusteiden paraneminen. Kätevä Söpu-telttä tuli myyntiin 1930-luvun alussa ja saavutti suuren suosion. Käytännöllisiä retkivaatteita, kenkiä,

selkäreppuja, huopia ja makuupusseja saatiin myös markkinoille. Jo 1934 viitoitetusta Hetan - Pallaksen retkeilyreitistä tuli suosittu, ja sen varteen rakennettiin uusia tupia, levähdyspaikkoja ja opasteita.

Lapin tunturimatkailun alkuvaiheet sijoittuvat Länsi-Lappiin, Pallas-Ounastunturien alueelle, josta tuli keskeinen talvimatkailualue 1938. Tällöin perustettiin Pallas-Ounastunturin kansallispuisto ja Pallakselle valmistui Suomen ensimmäinen tunturihotelli. Pallaksen ohella 1930-luvulla tunturihiihtäjät löysivät tiensä muihinkin Lapin kohteisiin, kuten Ylläkselle ja Leville, missä matkailijat pitivät kortteeria kylien maalaistaloissa. Itä-Lapin merkittävimmiä talvimatkailukohteiksi nousivat Pyhätunturi ja erityisesti Salla. Ennen sotia ehdittiin käydä hiihtämässä Petsamossakin.

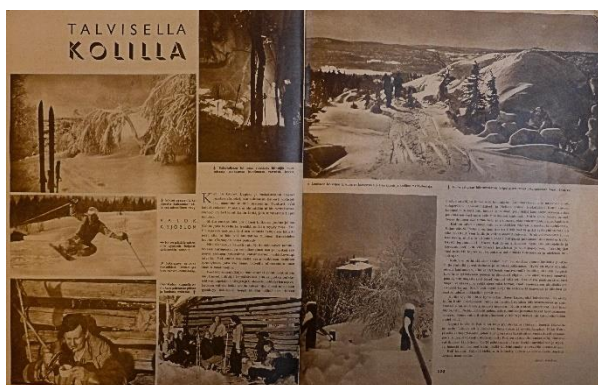
1930-luvun lopulla tuli tunturihiihdon rinnalla muotiin mutkamäenlasku, nykyisen laskettelun edeltäjä. Alussa hiihtohissien puuttuessa mutkamäenlaskijat pääsivät tunturin laelle lihasvoimin tai porojen vetämänä! Vuonna 1937 avattiin pujottelurinteet Ounasvaaralla, Pallaksella ja Sallassa. Lapin läänin ensimmäinen hiihtohissi valmistui Pallakselle 1953. Lapin talvimatkailu oli ennen sotia varakkaiden ja muotitietoisien ihmisten eksoottinen harrastus, joka sopi ajan tervettä ulkoilmaelämää suosivaan ideologiaan.

Rovaniemestä oli 1930-luvulle tultaessa kehittynyt auto-, juna- ja lentoliikenteen solmukohta ja portti pohjoiseen. Matkailu alkoi näkyä peräpohjalaisen kauppalan katukuvassa. Rovaniemen - Sodankylän tien varteen, noin 7 km Rovaniemeltä, pystytettiin 1920-luvun lopulla napapiirin sijaintia osoittava kyltti. Siitä tuli suosittu matkailijoiden pysähtymis- ja kuvauspaikka. Napapiirin ylittämisestä tuli tärkeä riitti Lappiin matkaaville.

Lapin lisä Koli on ollut merkittävä hiihtomatkatukohde.

Kiianlinnasta Kalpalinnaksi

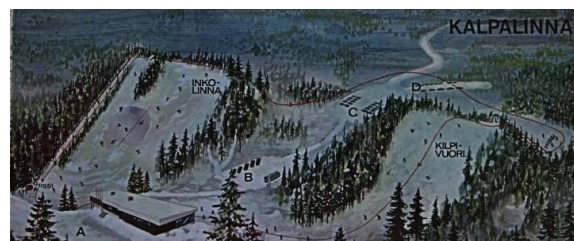
Helsinkiläissyntyinen Kalle Ebb löysi ystävänsä Aleksanteri Pataman kanssa sopivan pujottelurinteen paikan Janakkalan Kiianlinnasta metsästysretkellään syksyllä vuonna 1938. Ebb osti tontin 30. elokuuta vuonna 1939 poikansa Heimon nimiin. Syksyllä 1939 Kalle ryhtyi rakentamaan itävaltalaisytyylistä hiihtomajaa ja jo saman vuoden marraskuussa he pääsivät laskemaan vastaraivattuun rinteeseen.

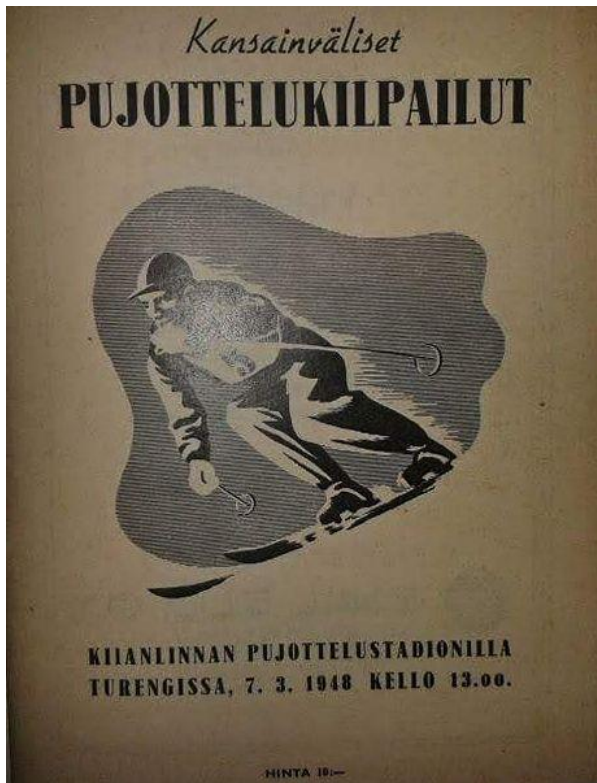

Sodan jälkeen raivattiin toinen laskettelurinne, jonne rakennettiin Suomen ensimmäinen suksihissi vuonna 1950.

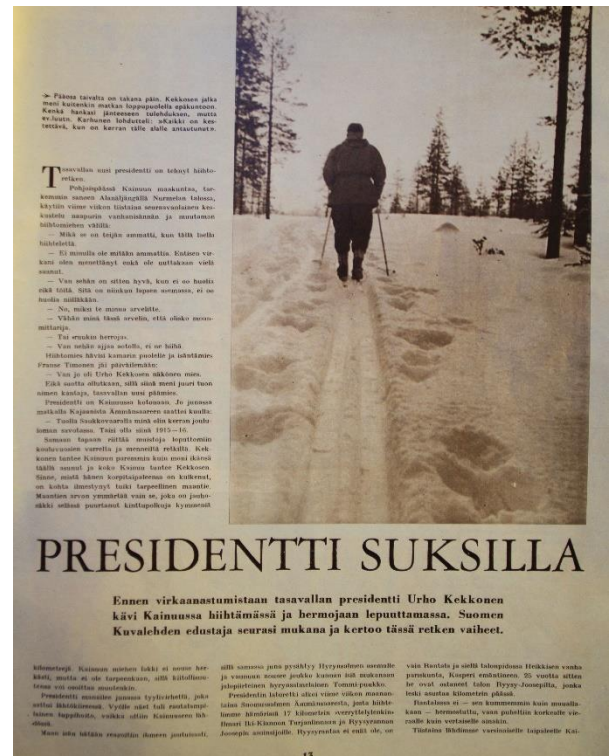

Hissi koostui sähkömoottorista, vaihdelaatikosta ja kahdesta kääntöpyörästä. Moottori pyöritti teräsvaijeria. Hissin käyttäjillä oli vyö, jossa oli naru ja narussa koukku, jolla käyttäjä kiinnitti itsensä vaijeriin ylösnoustaessa. Hiihtohissiksikin kutsutun suksihissin kustannukset olivat noin 20 000 markkaa. Ebb vuokrasi laskijoille tarvittaessa hissivöitä kahdella markalla, hissiliput maksoivat viisi tai kymmenen penniä per lasku. Laskijoiden määrä Kiianlinnassa väheni, kun Slalom-Seura rakensi oman harjoittelurinteen Klaukkalaan vuonna 1955. Kiianlinna jäi Kallen ja hänen läheisimpien ystävien käyttöön. Kalle Ebb myi rinnealueensa 70-luvulla Eino Kalpalalle. Rinteistä tuli osa Kalpalinnan hiihtokeskusta.

Laskettelu harrastuksen laajentuessa Rukalla havaittiin oleskelu- ja majoitustilojen puute. Rukatunturi Oy rakensi hotellin, joka valmistui 15.12.1963. Hotellissa oli 12 huonetta ja ravintolassa 100 asiakaspaikkaa. Vuoteen 1963 saakka Rukalla oli tultu toimeen 50-luvulla rakennetuilla rinteillä. Laskettelijoiden määrä kasvoi ja uusille rinteille katsottiin paikkaa tunturin takaa. Vuosien rinne ja hissi avattiin vuonna 1964. Ahon perheen johdolla ja toimesta on tehty melkoinen kehitystyö Rukalla ja Pyhällä.

Urho Kekkonen oli merkittävä murtomaahiihdon puolesta puhuja ja esikuva. Elettii aikaa, jolloin perässähiihtäjiä löytyi myös politiikan ja liikkeen elämän vaikuttajista.

Helsingin Stockmannin tavaratalossa esiteltiin slalomia vuonna 1968.

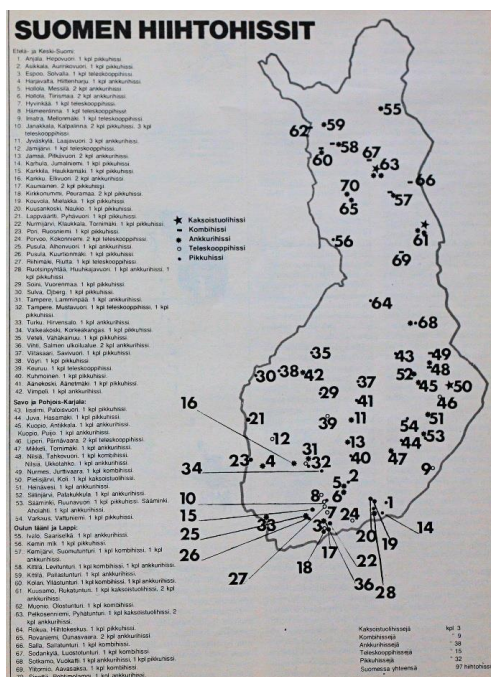
1970-luvulla laskettelu harrastajamäärät lähtevät kasvuun ja 80-luvulla harrastajamäärät olivat jo merkittävät.

Vuonna 1963 Slalom Seuran aktiivit Eino ja Osmo Kalpala perustivat Kiianlinnan kupeeseen Suomen ensimmäisen kaupallisen hiihtokeskuksen. Kalpalinnan ylivoimatekijänä oli Euroopan ensimmäinen lumetusjärjestelmä, jonka ansiosta Kalpalinna oli Suomen lumivarmin hiihtokeskus

aina 80-luvun alkuun asti. Lisäksi keskukseen hankittiin Pohjoismaiden tehokkain valaistus. Kalpalinna kävi kasvustaan huolimatta konkurssissa jo 70-luvulla. Kukoistuksen huipentuma koettiin 80-luvun alussa, jolloin jopa 2000 päivittäistä kävijää jonotti hiihtokeskuksen 20 eri hissiin.

Ensimmäiset hissinousut tein Ellivuorella ja Kalpalinnassa kevättälvellä 1964 ja Lapissa helmikuussa 1967.

Suomen vanhimmat hiihtokeskukset:

Grani: Suomen vanhin rinne löytyy Kauniaisten hiihtokeskuksesta. Granissa laskettelu on harrastettu jo vuodesta 1934 ja ensimmäinen hissi otettiin käyttöön vuonna 1951.

Salla: Sallassa alkoi varsinainen hiihtokeskustoiminta vasta 70-luvulla alueen palveluiden kehittymisen myötä. Keskuksen

varhaishistoria kuitenkin alkaa jo 1930-luvun puolivälistä, jolloin tunturihiihto ja laskettelu alkoivat Sallassa. Siellä järjestettiin syöksylaskun ja pujottelun SM-kilpailut jo vuonna 1936.

Koli: Kolilla on pitkät lasketteluperinteet ja mäkeä on laskettu jo vuodesta 1938. Pohjois-Karjalassa sijaitsevan Kolin kauniit maisemat ovat houkutteleet matkailijoita kauan ja se oli vuoden 1923 vierailuin matkailukohde Suomessa.

Kalpalinna: Kalpalinnan tarina alkaa vuodesta 1939, kun Kalle Ebb kaveruksineen raivasi ensimmäisen rinteet ja rakensi itävaltalaisytyllisen hiihtomajan.

Pallas: Pallas on ollut merkittävä hiihtomatkailun edelläkävijä Suomessa. Suomen Naisten Liikuntakasvatusliitto järjesti ensimmäisen tunturihiihtokurssin Pallaksella vuonna 1934. Vuonna 1953 ensimmäinen Lapin tuntureiden hiihtohissi otettiin käyttöön Pallaksella. Laskettelijoiden määrä ja hiihtokeskuksen toiminta kasvoi merkittävästi vasta 60-luvun alussa.

Ylläs: Ylläksen pitkät matkailuperinteet alkavat 1930-luvulla, kun ensimmäiset matkailijat saapuivat tunturin alueelle. Ensimmäinen hiihtohissi otettiin käyttöön vuonna 1957. Ylläksen yhteensä 63 rinnettä tekevät siitä Suomen mittavimman hiihtokeskuksen. Tunturilta löytyy myös Suomen pisin rinne, jolla laskettavaa on 3 kilometriä.

Vuokat: Vuokatissa laskettelu ja mäkihyppy alkoivat 1940-luvulla. Vuosikymmenen lopulla alueella oli Suomen suurin syöksy- ja pujottelurata. Laajempi rinne raivattiin ja hiihtohissin rakentaminen aloitettiin vuonna 1953. Hiihtokouluopetusta Vuokatista on saanut vuodesta 1958 alkaen.

Ruka: Rukan metsissä on laskettu jo 1940-luvulta lähtien. Ensimmäiset laskut raivatulla rinteellä päästiin kokemaan joulukuussa 1954. Ruka on yksi Suomen perinteisimmistä hiihtokeskuksista. Siellä toimii Suomen vanhin hiihtokoulu, opetusta on annettu vuodesta 1956.

Laajavuori: Jyväskylän Laajavuori on toiminut hiihtokeskuksena vuodesta 1963 lähtien. Vuodesta 2011 keskus on toiminut nimellä Laajis.

Puijon rinteet: Puijolla alppihiihdon ja laskettelun historia alkaa 1930 luvulla pidettyjen pujottelu- ja syöksylaskukilpailujen johdosta. Vuonna 1934 ensimmäinen Puijossa järjestetty pujottelukilpailu toi rinteille yli 6000 katsojaa seuraamaan uutta lajia. Puijolle rakennettiin hiihtohissi vuosina 1956-57.

Pyhä ja Levi: Pyhällä tunturihiihtoa on harrastettu aina, mutta varsinainen hiihtokeskustoiminta alkoi vuonna 1964 Pyhätunturi Oy:n perustamisen myötä. Levi on yksi Suomen suurimmista ja kansainvälisimmistä laskettelukeskuksista. Talvimatkailua Sirkan kylässä on harrastettu jo 1930-luvulta.

Porokyydillä talvilomakohteeseen

Matkailijoiden kiinnostus Leviä kohtaan heräsi vuonna 1964 ensimmäisen hissien myötä, jolloin varsinainen hiihtokeskustoiminta alkoi.

Teksti: Lumipallo.fi ja kuvat eri lähteistä

Laskettelurinteitä ja hiihtohissejä rakennettiin kiivaaseen tahtiin 1960-luvun puolivälistä seuraavat reilut 10 vuotta, Vasta lumetusjärjestelmän ja kunnollisten rinnehuoltokoneiden myötä mahdollistui laskettelijamäärien huima kasvu 1970- ja 80-luvuilla.

Se nousee suoraan ylös jyrkintäkin rinteä, ei ole traktori eikä moottorikelkka, se kahlitsee kokonaisen kompanian lumenpolkijana ja tekee kumpareista sileää jalkaa. Se on lumikissa – rinteidenhoitokone.

Ratrac rinteidenhoitokone

Komppanian korvike

TEKSTI JA KUVAT MAURI SALO

Mitä hyötyä

Suomunturilla pääsimme hiihtokeskuksen johtajan Matti Kinnusen mukaan Suomen yleiseen, oivaltaiseen Ratrac-rinkeeseen, joka lieven leveydellään Suomen suurin. Se jättää jälkeensä nelisen metrin leveää tasaista lumipintaa, rajoittaa epätasaisuuksia ja poistaa kumpareita.

”Höökivaunu”

Ratracia ajetaan hieman kuten hyökkäysvaunua suuvalja ohjaten ja kääntöissä kosta lialla jarruttamalla. Tästä syystä laite kääntyykin lähes paikallaan: kääntöissä on alle 5 metriä. Polttoainekulutus on 10 l tunnissa normaalissa työntekotahdissa, joten pottobunkut eivät ainakaan estä rinteiden kunnossapitoa. Sitä vastoin pienissä säiliöissä rakennettavat erikoislaitteet ovat aina hinnaltaan suhteelloman kalliita ja tämä pätee myös rinteidenhoitokaluun.

Hindat ovat kilpailua silmällä, että vastaavien laitteiden hankinta hinnasta huolimatta on maamme rinteissä yleisimmää. Osaatko hyvinkin hoidettu rinne pintaan on mukana ehkäisemässä jatkamattomia ja muita onnettomuuksia.

■ SUOMESSA hiihtokeskukset ovat pienihöyry ja slalomrinteiden täydellisenä on varsin kuluksia. Aivan luonnon varaisella lumisateen jäljiltä jätetty nime kuluu nopeasti puhki paikalliselle maalle.

Aikaan laskettelijat itse kulumiehen osan hiihtoväestön trampasemalla rinteiden kunnossapitoon ja toimien kippausten elia hiihtoväestön osan kuluu.

pania sotilaita saapivat jelaissa luntä pakkamaan.

Nyt on asia ainakin kaikkien suurimpien hiihtokeskusten osalta hoidettu rinnekonella, lailla lieventäessään lumikasta. Koneen voi aamuvirkku hiihtäjä nähdä tasottamassa ja pakkamassa vastassaantua luntä jo tunneja ennen kuin ensimmäinen laskettaja tarttuu hiihtorinsä kapulaan.

kaa lumen tiiviksi.

Jokaiseen slalommaiseen syntyy aina kumpareita, ”höökä” monen laskettajan tehdessä kääntönsä ja jarrutuksen aikana samassa kohdassa. Kumpareiden tasoittamiseen Suomen Ratracissa on erittäin tehokkuus ja varustelun kuluu myös tasaurummut.

Ratrac nousee leveiden telojensa ja oikein Ford-dieselinä

TM 1976

Vielä 60-luvun alussa harvalukuinen laskijaporukka tammasi rinteiden ja odotti yli yöpakkasen kovettamista. Päivän aikana pahimmat kumpareikot tasoitettiin lapioimalla ja porukalla tamppaamalla.

Kilpalaskijat jäädyttivät rinnettä pakkasella ja suolasivat suojalla, laskuolosuhteiden parantamiseksi. 1980-luvulla rinteisiin ilmestyivät ensimmäiset lumilautailijat.

1960-luvulla alppihiihdosta oli tullut maailmalla trendi, monet kansainväliset julkiset Beatlesista kuningashuoneiden jäseniin näyttäytyivät laskettelukeskuksissa. Suomessa muoti- ja käsityölehdet olivat mukana, vaikka suurelle yleisölle laji oli melko tuntematon.

Kuva vuodelta 1966

Alppihiihtosuksien valmistus oli uutta.

Ensimmäiset suksensa Tiitola valmisti työnantajansa Teksoglassin palveluksessa Polarmerkillä. Vuonna 1966 Tiitola osti Teksoglassilta suksien valmistuksessa käytetyt koneet ja ryhtyi valmistamaan Titan-merkkisiä suksia ja jääkiekkomailloja.

Murtomaa- tunturihiihto- ja mäkihyppysuksia Suomessa on valmistettu perinteisesti. Yksipuoliset suksia valmistettiin suksiseppien toimesta ympäri maata. Sälesuksen valmistuksen alettua 1950-luvulla perinteiset suksiseppät joutuivat lopettamaan toimintaansa. Tunnetuimmat suksimerkit ovat mm. Karhu, Järvinen, Peltonen, Lampinen jne.

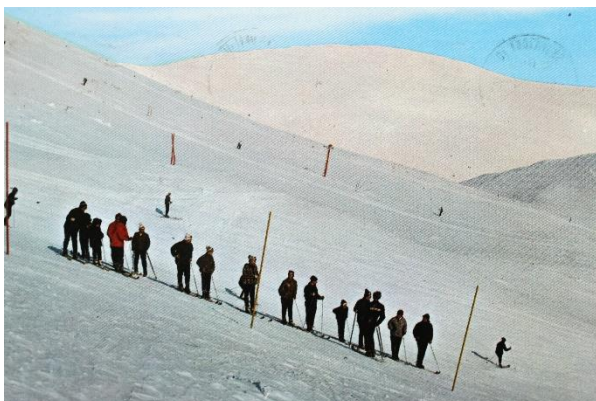
Vielä on yksi perinteisten puusuksien valmistaja jäljellä ja toivottavasti pysyykin.

<http://www.suksitehdasyllonen.fi/Tuotteet.html>

Antti-Jussi Tiitola Kuusi Antti Tiitola / Yle

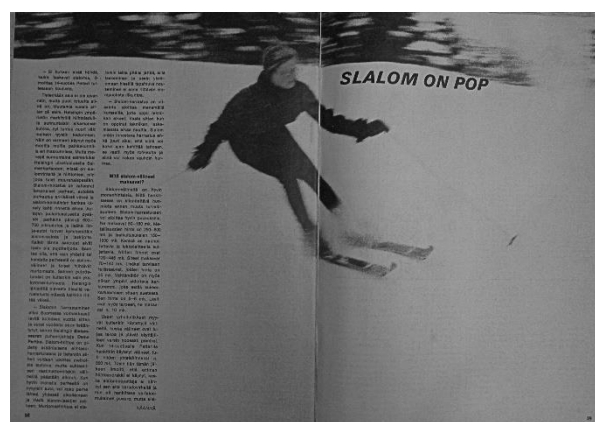
”Alppilegendamme” Antti-Jussi Tiitola, jos kuka, tuntee suksivälinebisneksen läpikotaisin. Myöhemmin Tiitola myi koneensa Karhulle, ja ryhtyi itse yhtiön tuotekehityspäälliköksi.

Hiihdonopetusta Pallastunturilla

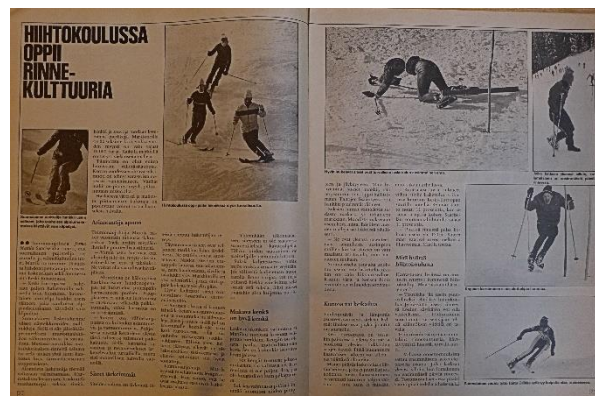
Legendaarinen SKISYSTEMS, jonka perustajia olivat Pekka Salo ja Seppo Santala (R.I.P.).

Laskettelurinteitä ja hissejä alettiin rakentaa innolla koko maahan. Hiihdonopetukseen haettiin tietämystä Ruotsista ja alppimaista. Vuokatin Urheiluopistolla hiihdonopetus on ollut vuodesta 1958 lähtien. Suomen Hiihdonopettajat ry on perustettu vuonna 1966.

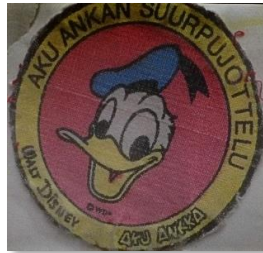
Lisätietoa:

<http://www.hiihdonopettajat.com/fi/Historia.html>

Hiihdonopetuksen lisäksi Suomi Slalom- ja Aku

Ankka -kilpailut osaltaan kehittää rinnekuulttuuria:
<http://suomislalom.fi/>

Sportiva Trofeo Topolino sci -kilpailut olivat monelle nuorelle mestarille ensimmäinen kansainvälinen kilpailuosketus. Esimerkiksi Riitta Ollikka kertoo haastattelussa, että lukiessaan Aku Ankkaa ja nähdessään voittajan kuvan lehdessä, halusi itse päästä kilpailemaan Italiaan.

<http://trofeotopolinosci.wixsite.com/trofeo-topolino-sci>

Artikkelin (1974) ennuste toteutui, sillä Häkkisen innoittamana sekä osin valmentamana ja suhteiden avulla nopeuslaskusta tuli kansainvälistä menestystä mm. Jouni Ojala, Jukka Viitasaari, Jaana Viitasaari, Kati Metsäpelto, Pertti Leppälä, Tarja Mulari, Pia Ruuskanen, Camilla Hackman-Uski...

200 km/h laskeneet:

<http://textlab.io/doc/374520/le-club-des-200-km-h>

Häkkinen voitti nopeuslaskun MM-kultaa 1968. Nopeuslaskuennätyksensä 205,011 km/h hän laski 60-vuotiaana Les Arcsissa Ranskassa, vuonna 1988.

KL Cervinia anni 70!

Italiassa muistellaan parhaillaan Cervinian nopeuslaskukilpailujen 70-luvun "kulta-aikaa". Omalta osaltani olen välittänyt tietoa "Häkan" urasta ja saavutuksista osaksi KL-tarinaa ☺

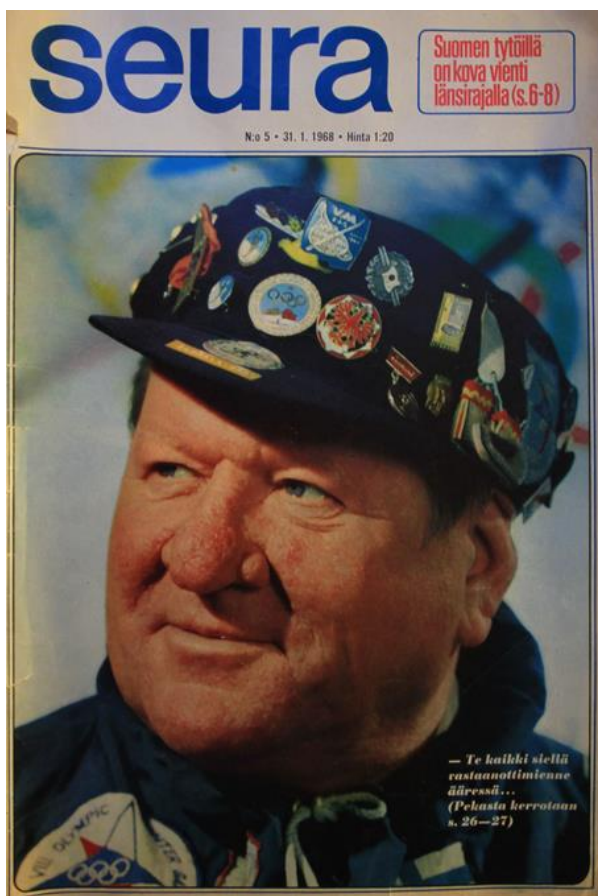
Italialaisten kilpakumppaneiden muisteloissa Häkkistä pidettiin aluksi "kummallisena", koska mm. ilmestyi kilpailuun sukeltajan puku päällään?

Italialaiset laittoivat nopeuslaskijoille yläikärajaksi 35-vuotta, mistä seurasi, että Häkkinen (voitti KL:n 42 vuotiaana) sai suostuteltua kilpakumppaneitaan laskemaan Chileen (Portillo), missä syntyikin Steve McKinneyn toimesta ensimmäinen 200 km/h ylitys vuonna 1978. Mikä tietysti harmitti italialaisia.

[https://en.wikipedia.org/wiki/Steve_McKinney_\(skier\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Steve_McKinney_(skier))

Nykyisin nopeuslaskun maailmanennätyksestä lasketaan Ranskassa Les Arcsissa ja Varsissa.

Hiihdosta puheenollen selostajalegendoja ei voi olla mainitsematta.

Pekka Tiilikainen

Paavo Noponen

<https://www.youtube.com/watch?v=DGB-ZrEjhTw>

Suomen alppihiihto ei päässyt 1900 luvulla etusivun pääuutiseksi, mutta tällä vuosituhanella se onnistui Tanjan ja Kallen toimesta.

Kuva 1964: Aikaisemmin sotilaspartiohiihto ja myöhemmin ampumahiihto ovat olleet myös suomalaisten menestyslajeja. Ampumahiihdon esiaste, sotilaspartiohiihto oli talviolympialaisten virallisessa kisaohjelmassa kerran Chamonix'ssa vuonna 1924, sekä näytöslajina kolme kertaa vuosina 1928, 1936 ja 1948. Ampumahiihdossa käytetty ase muutettiin vuonna 1978 sotilaskivääristä pienoiskivääriksi. Ampumamatka lyheni samalla 150:stä 50 metriin. Vuonna 1985 alettiin yleisesti käyttää luisteluhiihtoa, mikä on

ollut merkittävä asia lajin kehittymiselle. Vuonna 1993 perustettiin lajin kansainvälinen kattojärjestö, Kansainvälinen ampumahiihtoliitto (IBU). Heikki Ikola on ampumahiihdon MM-kisojen kaikkien aikojen menestynein suomalaisurheilija. Ikola voitti neljä kultaa ja kahmi vielä kolme hopeaakin. Myös Juhani Suutarinen ylsi huippumenestykseen - kolme kultaa ja hopea.

Suomen ampumahiihtäjien menestyksekkäs historia MM-kisoissa sai alkunsa jo vuonna 1961 ja on jatkunut Kaisa Mäkäräisen johdolla näihin päiviin saakka.

Tässä kuvatarinassa olen tarkoituksellisesti rajannut ampumahiihdon, mutta lajin historiaan voi tutustua oheisesta linkistä.

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Ampumahiihto#Historia>

1980... "Jokkeri" Törmänen ja Jari Puikkonen...

1984... Kultaa tuli Matille uran aikana roppakaupalla! Saavutukset: 5 mitalia Olympialaisista, joista 4 kultaista, 14 MM-mitalia, joista 6 kultaista, 22 SM-mitalia, joista 13 kultaista 4 MC-voittoa, missä 46 osakilpailuvoittoa ja 3 veteraanien MM-mitalia, joista 2 kultaista.

Stenmarkin olympiavoitto sentään uutisoitiin urheilun etusivulla.

Juha Miedolta räväkkä lausunto ja anteeksipyyntö.

Freestylen MM-kilpailut, kumparelasku vuonna 1999 (Meiringen-Hasliberg, Sveitsi):

Moguls^[1] [edit]

Medal	Name	Nation	Result
1	Janne Lahtela	 Finland	26.59
2	Lauri Lassila	 Finland	26.12
3	Sami Mustonen	 Finland	26.07

Murtomaahiihtäjät olivat saaneet Kalevi Häkkiseltä oppia laskemiseen ja se kannatti.

Kansainvälisiä hiihto- ja mäkihypykilpailuja on järjestetty Salpausselällä vuodesta 1926 lähtien. Sota-aikana oli omat "kansainväliset hiihtokisat" saksalaisten ja venäläisten kanssa.

Salpausselän ja Puijon kisojen lisäksi Kuusamossa ja Lapissa on järjestetty mm. Hiihdon, yhdistetyn ja mäkihypyn WC-kisoja sekä Freestylen MM- ja World Cupin kisoja. Ampumahiihdon kansainväliset kilpailut pidetään perinteisesti Kontiolahdella. Merkittävä uusia aluevaltaus

toteutui, kun Levi Black -rinne hyväksyttiin 2004 Naisten pujottelun World Cupin pitopaikaksi. Myöhemmin myös miesten pujottelukauden aloitus alettiin laskea Levillä.

Ennen Levin kisoja Suomessa on järjestetty alppihiihdossa sotilaiden MM-kisat.

Lähde Pyhän juhla kirjasta, Alberto Tomba, vuonna 1992.

Artikkeli vuodelta 2005, jolloin kansan mielissä on ollut vielä vuoden 2001 Lahden MM-kisojen surullisen kuuluisat "hemohessit".

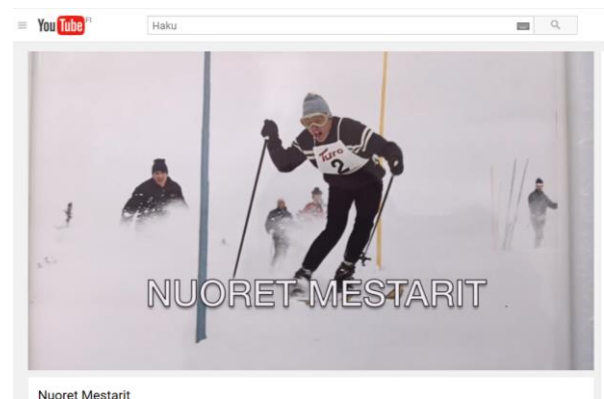
Nyt siirrytään jo nykyaikaan tälle vuosituhanneelle, joten lopetan kuvatarinani tällä erää tähän.

Kirjassaan *Tie Voittajaksi* Kyösti Lampinen kertoo ja kommentoi avoimesti mm. alppihiihdon suhteesta Suomen Olympiakomiteaan ja Hiihtoliittoon ;-). Nimensä mukaisesti kirjassa kerrotaan, miten 1990-luvulla alkanut suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen valmennustyö sekä yhteistyökuviot alkavat tuottaa tulosta. Vuonna 1996 Janne Leskinen laskee MM-kisoissa Sierra Nevadassa suurpujottelussa neljänneksi. Kalle Palander voittaa Vailissa vuonna 1999 pujottelun maailmanmestaruuden ja Riitta Pitkänen sijoittui naisten pujottelussa viidenneksi. Freestylekolmikko; Janne Lahtela, Lauri Lassila ja Sami Mustonen voittavat kumparelaskun MM-mitallit Sveitsissä samana vuonna. Sami Uotila laskee vuonna 2001 Alta Badiassa ensimmäisenä suomalaisena alppihiihtäjänä World Cupin palkintopallille, ollen kolmas.

Areenasta ja oheisesta kahdesta linkistä löytyy kiinnostuneille mielenkiintoisia tarinoita laturetkistä, tunturi- ja alppihiihdosta menneiltä vuosikymmeniltä.

<https://www.youtube.com/watch?v=1RgaeejLKRI>

<https://www.youtube.com/watch?v=8Qv9-EH9vhE>

Kiitos mielenkiinnosta ja Hyvää Suomen Itsenäisyyden Juhlavuotta.

t: Kari

*Suomi
Finland
100*